

12 ΜΑΙ. 1991

Πιπεράτες ιστορίες

«Ο πειρασμός» του Γρ. Ξενόπουλου από την Πειραματική Σκηνή Τέχνης και «Σκίστε τη γάτα» της Καρίνας Ιωαννίδου από το ΚΘΒΕ

Το να κάνεις μια αξιολόγηση συγκρίνοντας τις δύο μεγαλύτερες (τις δύο μοναδικές μάλλον) θεατρικές «πιάτσες» της χώρας, είναι ασφαλώς μια ενδιαφέρουσα υπόθεση η οποία όμως απαιτεί μια διαφορετική ευκαιρία για ανάλυση.

Αυτό για το οποίο μπορεί πάντως να μιλήσει κανείς είναι για ένα αναμφισβήτητο ιδιότυπο στίγμα, για μια «σχολή», η οποία σαφώς και διαφέρει σημαντικά από τον αθηναϊκό θεατρικό πληθωρισμό.

Υπάρχει μια γενικότερη αίσθηση νοικοκυρέματος στα θεατρικά της Θεσσαλονίκης. Όπως υπάρχει κι ένα κοινό το οποίο παρουσιάζει μια ομοιογένεια την οποία δεν συναντά κανείς στην πρωτεύουσα.

Πάλι στη Θεσσαλονίκη, λοιπόν, για δύο ελληνικά θεατρικά έργα που γράφτηκαν με διαφορά 77 ετών ανάμεσά τους.

Δίπλα στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, εδώ και δώδεκα χρόνια, η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» έχει μεν ήδη δημιουργήσει τη δική της παράδοση («Στόχος του θιάσου είναι η προώθηση της έρευνας και του προβληματισμού πάνω στη θεατρική πρακτική» αναφέρει το καταστατικό του θεάτρου) δίχως όμως να επιτύχει κι έναν άλλο στόχο της: «...(την) επαφή με το πλατύτερο κοινό».

Μετά από Μπρεχτ, Λόρκα, Ιονέσκο και Ρουζέβιτς η Π.Σ. της «Τέχνης» παρουσιάζει τώρα ένα από τα λαϊκότερα έργα του – κλασικού – ελληνικού δραματολογίου: τον «Πειρασμό» του Γρ. Ξενόπουλου. Ένα από τα πιο πολυπαιγμένα ελληνικά έργα, που παρ' όλη την ηλικία του (81 χρόνων) εξακολουθεί να επιζητεί σκηνικά χάρη στη δεξιοτεχνία του συγγραφέα που γνώριζε την τέχνη να κατασκευάζει ένα ντόπιο βουλεβάρτο με πάντοτε ισχύουσες φρασικές καταστάσεις. Η πιπεράτη ιστορία της διαβολικής υπηρετριούλας που ξεσηκώνει όλα τα αρσενικά μέλη των οικογενειών όπου δουλεύει, μπορεί να μην ισχύει στην κοινωνική πραγματικότητα των τελευταίων δεκαετιών, είναι όμως πάντοτε εξίσου σκηνικά αποτελεσματική όσο κι ένας Φεϊντό ή ένας Σαρντού.

Η Πέπη Οικονομοπούλου, η οποία σκηνοθέτησε την παράσταση, σωστά απέφυγε κάθε ηθογραφική διάθεση, κινώντας το έργο στις ταχύτητες και στους ρυθμούς των κωμωδιών του βωβού κινηματογράφου. Βέβαια για να λειτουργήσει σωστά μια παρόμοια fast-motion σκηνοθετική άποψη, απαιτούνται και ηθοποιοί οι οποίοι να παίζουν στα δάχτυλα την πολύ συγκεκριμένη αυτή ερμηνευτική τεχνική, όπου ο λόγος έχει την ίδια σημασία με την κίνηση και την παντομίμα. Οι ηθοποιοί της – μάλλον εγκεφαλικά εργαζόμενης – ομάδας της «Τέχνης» δεν δείχνουν να έχουν περάσει από τις μακρόχρονες σπουδές κίνησης που απαιτεί αυτή η σκηνοθετική άποψη, ώστε να δουλέψουν με το κορμι τους όπως έκαναν και με το λόγο.

Παρ' όλ' αυτά – ακόμα και αν η πρόθεση της Π. Οικονομοπούλου δεν ολοκληρώθηκε μέχρι τέλους – η παράσταση κίλησε με σβελτάδα και η Ελένη Δημοπούλου τουλάχιστον δεν βούλιαξε κάτω από το βάρος ενό ρόλου (της Καλλιόπης) που έχει παίξει απ' όλα τα ιερά τέρατα της θεατρικής μας πινακοθήκης – όταν βέβαια διέθεταν νιάτα και σπιρτάδα.

Σκηνή από το έργο «Ο πειρασμός» του Γρηγορίου Ξενόπουλου. Η Μαρία Μπενάκη στο ρόλο της Καλλιόπης.

Να 'μαστε άραγε στ' αλήθεια – ακόμα – μία τόσο ανδροκεντρική κοινωνία όπως ισχυρίζεται η 32χρονη Καρίνα Ιωαννίδου στο «Σκίστε τη γάτα»; Αντίθετα, με ό,τι υποστηρίζει για το ξεθυσμασμένο λαϊκό σουξέ «Ο κοντός με τη γραβάτα», η «γάτα» στο έργο της δεν προκαλεί διόλου κολακευτικούς συνειρμούς. «Η... κραυγή της γάτας...», δηλώνει η συγγραφέας στο πρόγραμμα, είναι «... μία κραυγή διαμαρτυρίας, τόσο οδυνηρή, που πρέπει να σιγήσει... την καταδιώκουν, την εξευτελίζουν, την βασανίζουν μ' ένα φανατισμό εξοντωτικό μα και η γάτα είναι γένους θηλυκού κι ας έχει μουστάκι!». Ετσι, λοιπόν, η ηρωίδα της ως άλλη «Τούτσι» φορά τα ρούχα του αντίθετου φύλου και με ψεύτικο μύστακα όχι μόνο κατορθώνει να διοριστεί νυχτοφύλακας, αλλά στη δύσκολη στιγμή, τρέπει κιάλας σε φυγή τους – άνδρες φυσικά – διαρρηκτες που εισβάλλουν στο σιδηρουργείο του κυρίου Σιδηρογλου.

Το αλλοικό και ξεπερασμένο στη σύλληψη έργο, κοντεύει να βουλιιάξει από το βαρύτατο φορτίο των διάφορων τεχνοτροπιών που του επιδαψίλευσε η συγγραφέας. Εδώ μέσα συνυπάρχουν: η κωμωδία, το δράμα, η κοινωνική καταγγελία, η επιθεώρηση, το μιούζικαλ εν είδει μπρεχτικών μουσικών εντερμέτζων, ο ρεαλισμός και το θέατρο του παραλόγου.

Διαβάζοντας κανείς την ανυπόγραφη και μέσα σε πλαίσιο «δήλωση» του ΚΘΒΕ που υπάρχει στο πρόγραμμα («Το σκεπτικό της απόφασης να περιληφθεί το βραβευμένο αυτό έργο στο εφетινό ρεπερτόριο του ΚΘΒΕ προέβλεπε τη χρησιμοποίηση νέων καλλιτεχνών της Θεσσαλονίκης, με την πεποίθηση πως η κίνηση αυτή θα έχει θετικότερα αποτελέσματα

για την πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου»), νιώθει σα να ηχεί στ' αυτιά του κάποια απολογία για το γεγονός της επιλογής του. Και δικαίως απολογούνται!

Το αφελές κείμενο έπεσε πάντως σε καλά χέρια. Ο Μιχάλης Παπαμυχάλης το σκηνοθέτησε σαν ένας καλός ράφτης που προσπαθεί να κρύψει τις σωματικές ατέλειες του πελάτη του. Στυλιάρισε το μελοδραματικό στοιχείο, έβαλε σκηνική κίνηση εκεί που η μεγαλόστομη φλυαρία δημιουργεί κοιλιές, μεταμόρφωσε σωστά σε γκροτέσκα την κωμική διάθεση, και κουκούλωσε όσο καλύτερα γινόταν τις βαρύγδουπες πλην αφελείς «κοινωνικές καταγγελίες».

Η μετριότητα του έργου ευτύχησε να βρει καλούς ερμηνευτές. Η Γεωργία Εμμανουήλ στο ρόλο της γυναίκας που μεταμορφώνεται από ανάγκη σε άνδρα, απέφυγε την επιθεωρησιακή γραφικότητα προσπαθώντας να δώσει όγκο σ' έναν μονοδιάστατο ρόλο. Οι υπόλοιποι περιορίστηκαν στο να δημιουργήσουν – όσο καλύτερα γινόταν – τουλάχιστον καλά ιχνογραφημένους τύπους. Ο Δημήτρης Κολοβός, ο Λεωνίδας Βαρδαρός, ο Στράτος Τρίπκος, ο Γιάννης Τότσικας και ο Σμαράγδος Κλεοβούλου υποστήριξαν με γενναιότητα τους χάρτινους χαρακτήρες που – κυριολεκτικά – φορτώθηκαν.

Στη δύσκολη (μακρόστενη και δίχως βάθος), σκηνή του «Υπερώου» ο Παναγιώτης Πασχίδης, έστησε ένα λιτό, όσο και λειτουργικό σκηνικό. Με καλύτερο υλικό στα χέρια τους αυτή η ομάδα νέων δημιουργών, θα μπορούσε να εμφανίσει μια πρώτη τάξεως δουλειά.

Σπύρος Παγιατάκης